

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za izposojnino \$7.00.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2857 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglepanju n. pr. (Januarja 31-20) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Poslovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PRIVATNI INTERESI NA DELU ZA DRŽAVNE KONSTABLERJE.

Velebizniško časopisje je zopet pričelo z agitacijo za državno konstablersko četo. Potrebo konstablerske čete utemeljuje na ta način, da ni nikjer izvršenih toliko bančnih ropov kot v državi Illinois. Eno tretjino vseh bančnih ropov v Združenih državah je po izvajanju tega časopisja izvršenih v državi Illinois. K takemu izvajanju pa dodajajo, da je temu krivo, ker nima država Illinois svoje konstablerske čete in ker je bila predloga za ustanovitev take konstablerske čete ubita v zadnji legislaturi. Država Illinois nima policije, dostavlja velebizniško časopisje paterično, zato se množe bančni ropi v državi Illinois.

Ali je resnica, kar velebizniško časopisje pripoveduje ljudstvu?

Mogoče je resnica, da je ena tretjina bančnih ropov izvršenih v državi Illinois. Ali velebizniško časopisje je pozabilo povedati, da se Chicago nahaja v državi Illinois, da so v tem mestu, ki ima okoli štiri tisoč policajev in nekaj stotin detektivov bančni ropi vsakdanja reč. Velebizniško časopisje je pozabilo povedati, da so mesta Cicero, Summit in La Grange, v katerih je bilo izvršenih tudi nekaj bančnih ropov, predmestja Chicaga. V vseh teh mestih imajo policijo in mirovni sodniki imajo še posebej svoje konstablerje, ki tudi izvršujejo policijsko službo. Če odbijemo bančne rope, izvršene v drugih mestih države Illinois, se kmalu prepričamo, da je bilo največ bančnih ropov izvršenih v Chicagu in predmestjih tega milionskega mesta.

Državi New York in Pennsylvania imata državne konstablerje, toda vsaki dan se lahko prepričamo, da so bančni roparji preobremenjeni z delom v mestih New York in Philadelphia in v predmestjih teh velikih mest. Prav nobene razlike ni glede števila bančnih ropov med Chicagom, New Yorkom ali Philadelphijo, kar dokazuje, da tudi državni konstablerji ne bodo preprečili bančnih ropov.

Velebizniškemu časopisju ne gre toliko za preprečitev bančnih ropov, če priporoča, da se v državi Illinois uvede državna policija, ampak da prikrije pravi namen svojega priporočila.

Priporočilo za ustanovitev konstablerske čete je v velebizniškem časopisju izšlo na željo privatnih velepodjetnikov in finančnikov. Gospodje so pač čitali, kakšno veliko uslugo je konstablerska četa izvršila v državi Pennsylvania ob času zadnje jeklarske stavke, v kateri je poznana pod imenom četa črnih kozakov. Tako je na pr. črni kozak pogoltnil svojega konja med štrajkarje, da je štrajkarju konj stopil na nogo. Ko je konj stal štrajkarju na nogi, je kozak ukazal štrajkarju, naj gre dalje. Štrajkar je opozoril kozaka, da njegov konj stoji na njegovi nogi, na kar je kozak udaril štrajkarja s kolicem po glavi, da se je zgrudil na tla, potem ga je pa aretirjal, da se je zoperstavljal oblastvenemu organu. Kozaki v Pennsylvaniji so izvršili še več drugih provokatoričnih in seveda tudi brutalnih činov ob času zadnje jeklarske stavke, ki so ostali v dobrem spominu pri privatnih podjetnikih v državi Illinois, tako da zdaj žele, da se taka konstablerska četa uvede tudi v državi Illinois. Če bi velebizniško časopisje povedalo resnico, da se zahteva ustanovitev konstablerske čete, da bo udrihala po stavkarjih, tedaj bi poslanci, ki prihajajo iz farmerskih okrajev, dejali, da naj podjetniki plačajo policijo iz svojega žepa za proganjanje stavkarjev in naj nikar ne zahtevajo, da bodo farmerji plačevali za stavkokaško gardo. Da se pravi namen prikrije, so pa velebizniški listi prišli s stokom v javnost, da ni v nobeni državi izvršenih toliko bančnih ropov, kot v državi Illinois.

Spomini se oglašajo. — D'Annunziova izjava, da se bo bojeval na Reki do zadnjega grizljaja, nas spominja na izjavo ruskega carja, ki je rekel, da se bo bojeval do zadnjega muhika. Ubežni blagajnik je preskrbel, da pride čimprej zadnji grizljaj.

Pametno gospodarstvo. — Dejstvo, da bodo v New Yorku zapalili bolnišnico, ki je stala en milijon dolarjev, da uničijo bacile, ki povzročajo jetiko, nas spominja na posestnika, ki je zapalil hlev, da je spravil iz njega podgane.

JADRANSKO VPRAŠANJE.



1. Jugoslavija je sprejela v svojem sadnjem odgovoru internacionalizirano Reko.
2. Belgradska vlada se tudi zaveda, da je internacionalizirana Reka v Dalmaciji.
3. Jugoslavija zahteva za se otok Vis (Lissa), ki leži na plovni črti pred Splitom.
4. Otok Lubin (Lussina) in Pelagosa pripadajo Jugoslaviji Italiji. Zadnji otok je velike strateške važnosti zaradi Jadranskega morja.
5. Drugi jadranski otoki se morajo po zahtevi Jugoslavije demilitarizirati (na njih ne sme biti trdnjav).

Pikantna črta pomeni mejo na podlagi londonske pogodbe, katero zahteva Italija.

DOPISI.

Racine, Wis. — Opozoriam člane društva "Slovenec" št. 88 S. N. P. J. na sklep zadnje redne mesečne seje, da je društvo na predlog brata Joe Radelja sklenilo, da društveni tajnik nima pravice založiti iz društvene blagajne za nobenega člana mesečnino. Kdor ne izpolni svojih dolžnosti do 24. vsakega meseca, bo po pravih suspenziran. Radi tega apeliram na vse člane tega društva, da vpoštevajo to naznanilo in društveno pravila in naj nikar ne odlašajo do zadnje minute, ter da naj plačajo svoje društvene prispevke, ako je to mogoče do 15. vsakega meseca, ker s tem ni bo prihranjenega mnogo nepotrebnega denarja. Kdor se ne more udeležiti društvene seje iz kateregakoli vzroka, naj priide na dom društvenega tajnika. Nič ne naj ne čakati, da bo tajnik prišel kolektirati, ker to ni njegova dolžnost. Vsakdo naj vpoštevja pravila in naj se po njih ravna; pa naj bo nobenega nepotrebnega prerekanja ali zabavljanja in društvo bo nupredbovalo v vseh ozihih. — **Frank Jelenič, tajnik.**

Nottingham, Ill. — Med rojaki v tukajšnji naselbini se opaža zelo malo družabnega življenja in menda so vsled tega izostali vsi dopisi iz tukajšnje naselbine. Slovenci so domale izjeme vsi vposleni v tukajšnjih dveh premogovih, ki sta oddaljena eden od drugega par milj. Vsa leta so tudi tukajšnji rojaki jako raztreseni naseljeni po okolici. Rovi obratujejo sedaj še vsaki dan, toda občuti se pa že pomanjkanje železniških voz za premog in potem se bo zopet ponavljala stara pesem, delo po dva dni na teden ali pa še manj. Premogar se mora truditi pozimi za živje in mrtve ter delati kot črna živina, ako hoče da bo poleti skromno živitaril. Zveza ameriških rudarjev je po svojih zastopnikih popolnoma upravičena zahtevati, da se prizna premogarjem 6-urni delavnik. Na ta način bi se delo razdelilo bolj enakomerno in odpomoglo sedanjemu normalnemu položaju, ki ga premogarji občutimo vedno bolj leto za leto.

Kot že omenjeno ni opaziti med tukajšnjimi Slovenci nobenega pravega družabnega gibanja in živimo nekako bolj vsak sam zase. Med posameznimi rojaki ni takorekoč nobenega pravega kulturnega ali političnega stika. Temu bi se takoj lahko odpomoglo, ako bi ustanovili kak socialno političen ali sploh izobraževalen klub. Toda v zadnjih časih se je pričelo opaziti med ljudstvom sploh, posebno pa še med inženieri, velika bojazen izražati svoje misli drug proti drugemu. Pričela se je neznanost proti vsakemu. Vzrok temu je sedanja mržnja proti inženierom, grožnje džingovskega časopisja in slednje gonja napram radikalcem. Toda upati je, da se bodo vse te razmere uredile, ker vsaka stvar traja le nekaj časa.

Republio, Pa. — V tukajšnji okolici sedaj še delamo vsaki dan in gospodje baroni so nam namerjali tudi nekaj peska v oči v podobi 14-odstotkov, kar se ne pozna prav nič, ker so nam trgovci takoj povisali vse življenske potreščine.

Ako se čuje o kakem povisjanju, so trgovci prvi, ki povisajo ceno življenskim potrebščinam in to je vedno da ne za manj kot za pet ali deset odstotkov več kot nam pa kompanije priboljšajo plačo zamolčati nesmem, da tukajšnje družbe ne zaostajajo za drugimi in nam vedno priboljšajo plačo kot jo drugi. Vrok temu je pa to, ker se tukajšnje družbe zelo bojijo organizacije, kot hudič križa.

Kaj nam pomaga, ako nam sedaj priboljšajo plačo za 20 odstotkov, ker nam pa pri prvi priliki meni nič tebi nič odtrgajo za dvajset ali pa še več odstotkov. In to se dogaja le vsled nezavednosti tukajšnjih delavcev in ker še vedno spijo. Ko bi se delavci zavedali svojega položaja in se zdramili, bi kompanije ne delale z nami kot svinje z mehcom.

Delavci se v splošnem vse premalo brigajo za strokovno in politično organizacijo in so le vse preveč malodušni. Resnica je, da je vsak začetek težak in da je treba pri vsaki stvari poguma in vtrajnosti. Le na ta način je mogoče, kaj doseči.

Dokler so pa delavci zaspani in se ne zanimajo za delavske strokovne in politične organizacije, je pa nemogoče napredovati v katerikoli ožiru. Le pogledimo današnje delavske boje. Iz teh se veliko lahko naučimo, kaj nam je potreba. Organizirati se v prvi vrsti v dobre politične organizacije in na dan volitev stopiti, izvoliti in glasovati za delavske kandidate.

Bojaki ne bodimo tako zaspani. Proč z našo malodušnostjo in zavedajmo se naših pravic, kot svobodni državljani in vrhmo naše državljanske pravice.

Kar se tiče napredka na društvenem polju ne zaostajamo za drugimi naselbinami. Tukajšnje društvo SNPJ dobro napreduje, ker se rojaki zanimajo za to najboljše slovensko podporno organizacijo.

"Slova" nas je pa tudi hudo odarila kot je vse ljudstvo v Zdr. državah. To je menda hud udarec za vse delavce, ki so vposleni pri težkih delih.

Apeliram na vse rojake, da se naročijo na list "Prosveta", ki je najboljši slovenski delavski list in sploh edini pravi delavski dnevnik. Da, dolžnost bi bila, da bi bil vsak rojak vsaj sleherni član SNPJ naročen na ta list, ki je lastnina članov SNPJ. — **Marošnik.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. S. Eveleth, Minn. — Obrnite se za pojasnilo na vrhovnega zdravnika SNPJ Dr. F. J. Kern, 6206 St. Clair Ave., Cleveland, O.

V dopis iz La Salle's podpisanih "Citatelija" priobčenem 19. januarja t. l. se je vrnila ne ljuba fiskovna napaka. Ime "Kazim" bi se moralo glasiti pravilno "Kacini". Toliko v pojasnilo, da ne bo kakšnega nesporazuma.

NEW YORKI KONCERT BO NADRELI VSE DOKONČNE ENAKE PRIREDITVE.

Prisrpe so v polnem trju.

New York, N. Y. — Centralni odbor "Jugoslovanskih društev v New Yorku" je pridno na delu, da bo zadovoljil mnogobrojni udeležbi, ki se pričakuje na koncertu zgoraj imenovanih društev in ki se vrši 1. februarja ob tretji uri popoldan v "Yorkville Casino" dvorani, 210 E. 86. cesti, New York City. Da bo udeležba ogromna se sklepa iz tega, ker je vedno večje povpraševanje po rezerviranih sedežih.

Ves program je že izdelan in bo v kratkem času razposlan na vsa društva in tudi priobčen v slovenskih listih. Centralni odbor omenjenih društev je popolnoma prepričan, da bo bogat in skrbno izdelan program zadovoljil rdehernega, ki se bo udeležil tega koncerta.

Na tem koncertu bodo nastopile najboljše moči, bodisi v petju ali dramatik ali na godbenem orodju. Vsa pevska društva, ki so se priglasila za ta nastop, se že pridno vadijo, da bodo najboljše kar zmorejo. Nastopila bodo vsa Jugoslovanska pevska društva, kolikor jih je v tukajšnjem mestu in nastopili bodo tudi vsi tamburaški zbori tukajšnjih Jugoslovancev. Skupni tamburaški zbor bo nastopil pod vodstvom g. Emila Blaževića. Na tem koncertu bo nastopil tudi izbrani pevski kvartet, ki bo nastopil dvakrat. Gospica Frances Lutrček pripravila šolske otroke za poseben nastop, ki je ravno pri tej prireditvi z ozirom na njen namen posebno velepomemben.

Ker je že sedaj veliko povpraševanje po vstopnicah k temu koncertu, naj nihče ne čaka na zadnji dan, ampak naj si sedaj prekrbi vstopnice k temu koncertu. Ker je vse mogoče, da bodo na dan koncerta vse vstopnice razprodane. Vstopnice se dobijo pri društvenih delegatih ali pa pri članih centralnega odbora.

Po koncertu se vrši ples in prosta zabava. — **Odbor.**

SENATOR STERLING OČITA GOMPERSU NELOJALNOST.

Washington, D. C. — Senator Sterling, ki je predlagal znano protivelezidajniško predlogo pa okusu justičnega tajnika, se razjezil, ker je Gompers napadel njegovo predlogo kot neustavno, ameriško in uzurpatorično. Odgovoril mu je zdaj v senatu in rekel, da je Gompers narobe tolmačil njegovo predlogo in da lubkuje z ekstremnimi radikali v krogu strokovno organiziranega delavstva. Gompersa je zagovarjal senator Norris iz Nebraske.

NEK SLOVENSKE ŽIVLJENJE IZVIRANJE V POŽARU.

Philadelphia, Pa. — V tovarni za pohištvo tvrdke Robert Tarlo and Son je nastal ogenj, ki se je kmalu razvil v velik požar, v katerem je pet oseb izgubilo življenje, šest je pa bilo ranjenih. Ognjegaseci so doli, da najbrže najdejo še pet mrtvih trupel v podtlinah.

DEJAVNI PRAVDNIK JE BIL KANAL Z ORTOŽBO.

Pittsburg, Pa. — Tukaj je nedavno umrl Clinton E. Rehning, katerega je državni pravdnik Samuel H. Gardner obtožil umora in uboja, ker je bil povzročil da smrti neke osebe z avtomobilom. Državni pravdnik je zdaj sereda umaknil svojo obtožbo, ker ne more pozvati mrtvega pred sodišče.

ŽGANJE JE TEKLO V CESTNI KANAL, LJUDSTVO JE PA GLEDALO.

Evansville, Ind. — Policijski kapitan Friedle je dal izliti pet in trideset galonov žganja v cestni kanal. Okoli policajev, ki so vrtili kapitanov ukaz, se je nabrala večja ljudska množica, ki je delala razne šalivje opazke. Žganje je bilo zaplenjeno, ko ga je neki tihotapec peljal iz St. Louisa v Kentuckijo.

OTVORITVE TRGOVINE ČAKA NA ODGOVOR IZ MOSKVE.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
V Varšavi je prišla brzojavka, da pride maršal Foeh na Poljsko, kjer bo vodil pregledovanje "Hofen" proti "boljševikom". Maršal Foeh odgovarja, da ne ve nič o tem. Francosko znanje ministrstvo zanika vesti, da bodo zavezniki poslali avtoro, v Kijevu; iz Londona tudi potrdjuje, da Angleži ne poslata nobenih čet in najbrže tudi ne bo. Na drugi strani se govori, da Angleži ne morejo poslati čet, ker bi bilo to "nevarno", pač pa bodo podpirali z orožjem in strelivom čete kavkaških republik. Vrhutega vsega tega se vztraja vest, da so angleške diplomatične misli na potu v Rusijo z mirovnimi pogoji.

London, 23. jan. — Danes javljajo iz Moskve, da so sovjetske čete odrezale Krim od ostalega ruskega ozemlja. Potokle treh divizij kubanskih vojakov in Stepan in ujele ves divizijski štab. Sovražne čete so izpraznile Elizabetgrad.

"PROTIPUNKTARSKA" PREDLOGA POT V KAOS.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
Ta odsek zvezni državni pravdnik Palmer in osebno poda svoje mnenje o tej predlogi. Ker se pa ni osebno udeležil zaslišanja, je to vzbudilo veliko presenečenje. Postal je pismo, v katerem navaja, da je zelo pazno prečital oboje predlogi in da je primoran izjaviti, da ne soglaša z nobeno predloženo predlogo. Prepričan je, da vse to kongresu. Predlogo, katero on omenja, je pripravil le vsled prošnje nekoga senatnega odbora. Izjavlja tudi, da mu je nepotrebno omenjati, da bo pravosodni departament vedno postopal tako, kot bo odločila kongresna zbornica.

Angleški livarji so končali stavko.

Manchester, Anglija. — Železnilivari, ki so stavkali od septembra na, k. za povisjanje plače, so glasovali z večino, da se vrnejo na delo.

Američani kupili vilo v Berlinu.

Berlin. — Vilo Grunewald v berlinskem predmestju so kupili Američani za štiri milijone mark.

